

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/7/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3817209146
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 11. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Anderlová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3817209146.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivety Anderlovej a sudkýň JUDr. Olgy Lichnerovej a JUDr. Alice Beňovej v spore žalobcu P. N. F., s.r.o., so sídlom v V., P. XX, C. XX XXX XXX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. R. N., s.r.o., so sídlom v V., M. XX, proti žalovanému U. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. F. č. XX, o zaplatenie 974,25 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 31. augusta 2017, č. k. 7Csp/89/2017-25 takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu o zaplatenie 974,25 eur s príslušenstvom a žalovanému nepriznal proti žalobcovi právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou zo dňa 02.06.2017, podanou prostredníctvom právneho zástupcu domáhal proti žalovanému zaplatenia 974,25 eur s príslušenstvom. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil nasledujúci skutkový stav: Zo Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru / Zmluvy o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXX (bod 5) vyplýva, že žalovaný ako dlžník žiadal žalobcu o poskytnutie úveru za nasledovných podmienok: poskytnutá čiastka úveru (úverový limit) 1.500,- eur, počet splátok 42, mesačná splátka (vrátane úrokov) 80,37 eur, celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť (t. j. úver plus úroky za celú dobu čerpania úveru) 3.375,54 eur, predpokladaná RPMN za úver 70,01%, ročná úroková sadzba úveru 70,01%, priemerná RPMN za úver 45,94%, poskytnutá čiastka revolvingu 790,84 eur, celková čiastka pri revolvingu, ktorú musí dlžník zaplatiť (t. j. revolving plus úroky za celú dobu čerpania revolvingu) 1.928,88 eur, predpokladaná RPMN úveru po poskytnutí revolvingu 63,32%, ročná úroková sadzba revolvingu 76,21%. V Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru/Zmluve o revolvingovom úvere (bod 6) sa nachádzajú údaje o schválenom revolvingovom úvere, a to poskytnutá čiastka úveru (úverový limit) 1.500,- eur, počet splátok 42, mesačná splátka (vrátane úrokov) 80,37 eur, celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť (t. j. úver plus úroky za celú dobu čerpania úveru) 3.375,54 eur, RPMN za úver 69,68 eur, ročná úroková sadzba úveru 70,01%, priemerná RPMN za úver 45,94%, poskytnutá čiastka revolvingu 790,84 eur, celková čiastka pri revolvingu, ktorú musí dlžník zaplatiť (t. j. revolving plus úroky za celú dobu čerpania revolvingu) 1.928,88 eur, predpokladaná RPMN úveru po poskytnutí revolvingu 70,01%, ročná úroková sadzba revolvingu 76,21%, ročná úroková sadzba úrokov z omeškania 5,25%. Podaním zo dňa 18.05.2014 žalobca písomne žalovanému oznámil, že pristúpil k zosplatneniu úveru. Žalovaný si doručovanú písomnosť prevzal dňa 3.7.2014. Právne vec posúdil podľa § 34, § 37, § 40 ods. 1, § 43c, § 44 ods. 1, 2, § 46 ods. 1, § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka; § 1 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z., v znení účinnom ku dňu 29.11.2013; § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. v znení platnom od 1.5.2014. Vyplnená Žiadosť o poskytnutie revolvingového úveru podpísaná dlžníkom, spoludlžníkom je návrhom na uzatvorenie Zmluvy o revolvingovom úvere. Zmluva o revolvingovom úvere je uzatvorená a nadobúda platnosť a účinnosť dňom podpisu dlžníka, spoludlžníka a veriteľa. Dlžník vyplní do formulára Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru / Zmluvy o revolvingovom úvere ním požadovanú výšku úveru a súhlasí s tým, že veriteľ je oprávnený po posúdení schopnosti dlžníka

splácať úver, výšku úveru znížiť a schváliť iné parametre požadovaného úveru ako dlžník uviedol v bode 5. Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru / Zmluvy o revolvingovom úvere, pričom výška úrokovej sadzby a RPMN nebude vyššia než v prípade úveru požadovaného dlžníkom v bode 5. Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru / Zmluvy o revolvingovom úvere, bez toho, aby to znamenalo porušenie povinnosti zo strany veriteľa. Žalovaný predložil žalobcovi formulárovú Žiadosť o poskytnutie revolvingového úveru, t. j. v súlade s ustanovením § 43a Občianskeho zákonníka dal návrh na uzavretie zmluvy veriteľovi. S poukazom na ustanovenie § 44 by zmluva bola uzavretá okamihom prijatia jej návrhu žalobcom, avšak ak prijatie návrhu obsahuje modifikácie, považuje sa v súlade s ustanovením § 44 ods. 2 za nový návrh, ktorý musí byť druhou stranou prijatý (v tomto prípade dlžníkom - žalovaným). Súd posudzoval aj Oznámenie veriteľa o schválení úveru dlžníkovi, a to z hľadiska toho, či ide o prijatie návrhu s takým obsahom, ako predložil dlžník (žalovaný). Súd zistil, že v Oznámení veriteľa o schválení úveru dlžníkovi č. XXXXXXXXXXXX sú ďalšie zmeny, napr. dátum splatnosti prvej splátky úveru, dátum splatnosti poslednej splátky úveru, odplata za poskytnutie služby v zmysle čl. 8 ods. 8.1. písm. a) Dohody o poskytnutí služby (ide o niektoré z náležitostí, ktoré vyžaduje zák. č. 129/2010 Z. z., aby boli obsahom zmluvy). Oznámenie veriteľa o schválení úveru dlžníkovi č. XXXXXXXXXXXX, tiež nie je možné považovať za prijatie návrhu predloženého žalovaným. Pokiaľ prijatie návrhu žalovaného žalobcom obsahovalo iný obsah, ako bol predložený návrh, išlo o nový návrh a dlžník (žalovaný) ho mal možnosť prijať alebo neprijať. Keďže nedošlo k uzavretiu Zmluvy o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX v písomnej forme, Občiansky zákonník nedodržanie tejto formy v ustanovení § 40 ods. 1 postihuje absolútnou neplatnosťou. Najvýznamnejšou normou regulujúcou spoločenské vzťahy pri spotrebiteľských úveroch je zákon o spotrebiteľských úveroch, ktorý však žiadnym spôsobom nevyklučuje aplikáciu kódexových ustanovení o vadnosti právnych úkonov (§ 39 Občianskeho zákonníka). Žalovaný mal za celkovo poskytnutý úver 1.500,- eur za 3,5 roka vrátiť sumu 3.375,54 eur. Už len samotná skutočnosť, že cenu úveru vyjadruje tak vysoké dvojčiferné číslo (70,01%) odôvodňuje zvýšenú pozornosť z hľadiska vadnosti právneho úkonu. Pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v mesiaci decembri 2013, bežný úrok za úvery poskytované bankami predstavoval 12,83%. Pravdou je, že z ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom ku dňu 29.11.2013 a aj ku dňu 03.12.2013 vyplýva, že odplata nesmie podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pod finančným trhom treba rozumieť trh, na ktorom finanční sprostredkovatelia v konkurenčnom prostredí, prostredníctvom finančných nástrojov zabezpečujú pohyb kapitálu medzi jednotlivými subjektmi. Ako to už bolo uvedené, priemerná úroková miera v bankách za poskytované spotrebiteľské úvery predstavovala 12,83%, ktorú úrokovú mieru úrok 70,01% prekračuje o viac ako 5 násobok. Žalobca nepreukázal, že by aj iné nebankové subjekty bežne poskytovali úvery (vo výške 1.500,- eur) za odplatu 70,01%, a ani z doterajšej rozhodovacej činnosti súdu takéto zistenia nevyplývajú. Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 Občianskeho zákonníka), nemožno obhajovať princípom zmluvnej slobody. Zmluvná sloboda účastníkov právneho vzťahu nie je neobmedzená a nesmie vybočiť z určitých aj právom akceptovateľných hraníc (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1MCdo/1/2009, Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 21Cdo/1484/2004). Súd poukázal i na to, že súdy sa už značne kriticky vyjadrili aj k nižším úrokovým sadzbám: rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/26/2011 (48%), Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1MCdo/1/2009 (60%), Krajského súdu Prešov č. k. 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku zo dňa 13.3.1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% (percentuálnych bodov) oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný. Súd tiež poukázal na to, že hoci v prípade nebankových spoločností existuje vyššia miera rizikovosti, úroky nimi požadované by nemali presahovať dvojnásobok úrokových sadzieb používaných bankami pri poskytovaní porovnateľných spotrebiteľských úverov. Týmto spôsobom je dostatočne vyjadrená zvýšená miera rizika nebankových subjektov pri poskytovaní spotrebiteľských úverov (porovnaj rozhodnutie Krajského súdu Prešov č. k. 7Co/30/2013). V prípade plnenia z neplatného právneho úkonu je vznik bezdôvodného obohatenia založený na tom, že právny úkon, na základe ktorého došlo k plneniu, je neplatný. Predpokladom úspešného uplatnenia nároku o vydanie bezdôvodného obohatenia získaného z neplatného právneho úkonu je predchádzajúce vyriešenie otázky, či išlo o neplatný právny úkon. Plnenie, ktoré žalobca v postavení dodávateľa poskytol žalovanému v postavení spotrebiteľa z neplatného právneho úkonu, zakladá na strane žalobcu nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. prejednávanej veci ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, t. j. právny úkon je neplatný od začiatku: od 03.12.2013. Premlčacia doba (objektívna) na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia uplynula dňa 3.12.2016. Žalobca si nárok na súde uplatnil až dňa 02.06.2017, teda po uplynutí premlčacej doby. Preto súd žalobu, ako neopodstatnenú zamietol. Na prejednávajúcu vec pritom nie je možné aplikovať ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka,

pretože sa týka vzájomných záväzkov vydania bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy, keď na jednej strane stojí právo, ktoré sa premlčí (napr. právo na peňažné plnenie) a na druhej strane nepremlčateľné právo (vlastnícke právo). O trovách konania súd rozhodol podľa § 255, § 262 Civilného sporového poriadku. Žalovaný bol v konaní úspešný, avšak trovy si neuplatnil, preto mu súd právo na ich náhradu nepriznal.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Bol toho názoru, že ani pri závere súdu o neplatnom uzavretí zmluvy by súd nemohol rozhodnúť o zamietnutí žaloby, nakoľko by nemohol žalobu zamietnuť pre uplynutie premlčacej doby. Uviedol, že ustanovenie § 5 b zákona č. 250/2007 Z. z. je samo o sebe tak sporným ustanovením, že jeho neústavnosť je predmetom konania vedeného pred Ústavným súdom SR, sp. zn. Pl. ÚS 1/2017. Podľa názoru žalobcu aplikácia ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. v prejednávanej veci je postupom, ktorý porušuje nielen princíp neustrannosti súdu (ktorý takto nevystupuje už ako nestranný a nezávislý orgán), ale zároveň je neprimeraná. Žalovaný uhradil žalobcovi len sumu 310,- eur a neuhradil 974,25 eur. Podľa žalobcu je hranične nespravodlivým výkladom a použitím zákona, aby aj v takomto prípade súd ex offio prihliadal na premlčanie, nakoľko pri rozhodovaní má súd vychádzať z toho, aby ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Žalobca tvrdil, že súd prvej inštancie na premlčanie v zmysle § 5 b zákona č. 250/2007 Z. z. prihliadať nemal, pretože toto ustanovenie je protiústavné, porušuje princíp rovnosti strán, nezávislosť a popiera zmysel súdneho konania. Žalobca napáda aj závery súdu o tom, že nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy o revolvingovom úvere. Na vznik úverovej zmluvy postačuje, ak sa strany dohodnú o výške úveru, počte a výške splátok. Ani dohoda úrokovej sadzby nie je pre vznik úverovej zmluvy podstatná, pretože (§ 502 Obchodného zákonníka) by v takomto prípade platila úroková sadzba uplatňovaná v bankách. Žalovaný ako dlžník požiadal o schválenie úveru 1500,- eur splatného v 42 splátkach a pri výške splátky 80,37 eur. Žalobca mu schválil úver s rovnakými parametrami, čo vyplýva z bodu 6. K dohode o podstatných náležitostiach úverovej zmluvy došlo. Náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. nie sú podmienkou vzniku zmluvy. Pokiaľ ide o údaj o RPMN, tak súd prvej inštancie dospel k záveru, ktorý nemá oporu v žiadnom zákone. Údaj o RPMN zmluvné strany dohodnúť nemôžu. Ak má byť údaj o RPMN určený tak, že je vypočítaný na základe údajov platných v čase uzavretia zmluvy, potom to znamená, že pri jeho určení sa vychádza z údajov jestvujúcich v danom čase. Ak by žalovaný neurčil údaj o RPMN schváleného úveru, či revolvingu postupom podľa zákona č. 129/2010 Z. z., teda by tento údaj neurčil výpočtom podľa vzorca stanoveného zákonom v čase uzavretia zmluvy, ale by uviedol hodnotu zhodnú s „predpokladanou RPMN“, potom by porušil zákon. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/106/2016 zo dňa 03.11.2016. Na základe uvedeného žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, resp. napadnutý rozsudok zmenil a podanej žalobe vyhovel. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

4. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 /keď nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, ani to nevyžadoval verejný záujem/ a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 1 CSP.

5. Súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, keď mal za to, že nedošlo k platnému uzatvoreniu zmluvy o revolvingovom úvere zo dňa 03.12.2013, a to pre rozpor s ustanovením § 39 a § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zároveň posúdil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy tak, že došlo k premlčaniu uplatnenej pohľadávky, ku ktorému súd prvej inštancie prihliadal ex offio podľa v tom čase účinného ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

6. V tejto súvislosti je potrebné najskôr uviesť, že dňa 7.2.2018 Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci PL. ÚS 11/2016 vyhlásil nález, podľa ktorého ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ustanovenie, ktoré nie je v súlade s ústavou, stráca účinnosť dňom uverejnenia nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (čl. 125 ods. 3, ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky).

7. V čase vyhlásenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie bolo ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa účinné a súd bol povinný toto ustanovenie aplikovať. Napriek tomu nález Ústavného súdu SR treba vnímať tak, že ním bol vyhlásený od počiatku existujúci nesúlad napadnutého ustanovenia s Ústavou SR. Nález ústavného súdu - okrem toho, že je právnym dôvodom neúčinnosti nesúladného ustanovenia zákona (ex nunc, od publikovania nálezu v Zbierke zákonov SR) - predstavuje tiež interpretáciu dotknutých ustanovení ústavy (v tomto prípade čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) v tom zmysle, že ich treba vykladať inak než ich vyložil zákonodarca pri prijímaní nesúladného ustanovenia zákona (v tomto prípade to znamená, že prihládanie na premlčanie bez námietky strany je v rozpore s týmito ustanoveniami ústavy). Súdy sú pri rozhodovaní viazané nielen zákonom, ale aj ústavou (čl. 144 ods. 1 Ústavy SR). Teda postup súdu prvej inštancie, ktorý v prejednávanej veci použil ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, bol síce v súlade s vtedy účinným zákonom, avšak v rozpore s ústavou, konkrétne s vtedy účinnými ustanoveniami čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Takýto protiústavný postup (aj keď išlo o postup v zmysle zákona) predstavuje porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

8. Odvolací súd dáva do pozornosti aj uznesenie (zjednocujúce stanovisko) pléna Ústavného súdu SR z 11. októbra 2006 sp. zn. PLz. ÚS 1/06, kde bola riešená otázka okamihu hmotnoprávných účinkov nálezu ústavného súdu a kde ústavný súd okrem iného konštatoval, že hmotnoprávne účinky nálezu vo vzťahu ku konaniam, ktoré ešte neboli právoplatne skončené, nastávajú ex tunc, teda na ustanovenie zákona, ktoré bolo v nesúlade s ústavou, sa hľadí, akoby nebolo nikdy súčasťou právneho poriadku.

9. Z uvedených dôvodov, pre protiústavnosť ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré aplikoval súd prvej inštancie, nemohol odvolací súd potvrdiť napadnutý rozsudok ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bolo potrebné nesprávny (hoci v tom čase zákonný) procesný postup súdu prvej inštancie napraviť. Odvolací súd nemohol napraviť tento nedostatok sám zmenou napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie viacerými listinnými dôkazmi, ktoré skutkovo a právne posúdil, no tieto v časti rozhodovania o vydaní bezdôvodného obohatenia posúdil len v rozsahu potrebnom pre zistenie premlčania. Bol preto daný dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie vecí na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. V ďalšom konaní súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, opätovne vyhodnotí dôkazy vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobcu, pričom sa vysporiada aj s námietkami žalobcu, ktoré uviedol v konaní pred súdom prvej inštancie a aj v odvolaní.

11. Vzhľadom k tomu, že výrok o trovách konania pred súdom prvej inštancie je súvisiacim výrokom (§ 379 písm. a/ CSP), odvolací súd súčasne so zrušením výroku vo veci samej zrušil aj výrok o trovách konania. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie znova rozhodne o trovách prvoinštančného konania, ako aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie bolo senátom krajského súdu prijaté jednomyselne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).